

MIRCEA BABEȘ – UN REPUTAT SAVANT

Recomandarea conducerii Institutului nostru ca eu să fiu aceea care să evidențiez câteva dintre calitățile științifice pentru care Mircea Babeș să se numere printre membrii de onoare ai Institutului de Arheologie din Iași mă bucură, cu atât mai mult cu cât de-a lungul anilor am fost dintre acei colegi moldoveni care au lucrat la teme apropiate de cele ale sale în această parte a țării.

L-am cunoscut ca bun coleg pe Mircea Babeș, când, preocupat de cunoașterea descoperirilor din Moldova aflate la Iași, a apărut în depozitul institutului nostru căutând de zor materialele din săpăturile vechi de la Lunca Ciurii efectuate de regretații Emilia Zaharia și Anton Nițu. A fost trimis de profesorul Ion Nestor, care a încredințat eminentului său student o temă deosebit de importantă ce nu fusese încă elucidată de puținele cercetări făcute până atunci.

Dacă pasiunea pentru istoria veche a României a apărut de timpuriu sau nu, cert este că în timpul studiilor universitare a fost atras în mod deosebit de arheologie, încurajat fiind de profesorul Ion Nestor, unul dintre acei mari profesori care au introdus concepții noi în cercetarea științifică românească, prin abordarea unor probleme cu deschidere largă, pentru interpretarea tuturor fenomenelor istorice, în special din pre- și protoistorie. Rămas fidel până astăzi mentorului său, i-a urmat neabătut principiile în activitatea pe care a depus-o devenind unul dintre cei mai remarcabili discipoli ai ilustrului profesor.

Din lista sa de lucrări reiese că Mircea Babeș a abordat de timpuriu problema istoriei dacilor din perioada preromană, istoria și cultura bastarnilor, apoi pe cea a dacilor liberi, migrațiile din epoca romană, riturile și ritualurile funerare etc.

Atras de la începutul activității sale arheologice de studierea primelor migrații de neam german, anume a bastarnilor, era normal ca printre primele cercetări în acest domeniu să se facă în Moldova, unde Radu Vulpe și G. Fedorov au identificat pentru prima dată cultura alogenă Poienești–Lukașeuca. A avut șansa să descopere vestigii deosebit de importante începând cu acelea de la Ghelăiești–Neamț, Borosești–Iași, Poienești–Vaslui și altele. A scos la lumină, făcându-le cunoscute în țară și străinătate, descoperiri unice precum „căteii de vatră” și fibula pomeraniană de la Ghelăiești, colierele în formă de coroană de la Țibucani și Davideni, fibulele Kostrewski H, M și N, paftalele triunghiulare cu balama de la Borosești și altele. Aceste descoperiri, la care s-au adăugat cele deja cunoscute prin cercetarea a numeroase așezări cu elemente bastarnice din stânga și din dreapta Prutului, descoperite prin săpături sistematice sau cercetări de suprafață, printre care cele de la Ciurea, Botoșana, Lozna, Cucorâni sau Lucașeuca, Dolineani și altele de la răsărit de Prut, i-au permis să delimiteze aria convențională de răspândire a acestui grup cultural, prezent pe teritoriul est-carpatic mai bine de o sută de ani, elaborând studii importante publicate în reviste de mare circulație, *Dacia*, *SCIVA*, *Memoria Antiquitatis* și *Bericht der Römisch Germanische Kommission*. Deplasările repetate în zonele de origine ale acestor elemente, în calitate de fost bursier Humboldt, dar și de neobosit cercetător în institute și muzee, i-au facilitat posibilitatea să studieze la fața locului toate aspectele legate de bastarni și alte neamuri de aceeași origine, remarcând prin studiul asupra fibulei pomeraniene de la Ghelăiești, și a celorlalte vestigii deja amintite, faptul că într-o anumită perioadă de la sfârșitul mileniului I î. Hr. s-au produs mari deplasări de populații nordice spre zone din sud și est. Pe baza a numeroase documente arheologice a demonstrat că aceste migrații au pornit din locuri și culturi diferite, s-au desfășurat în mai multe etape, pe parcursul a circa două sute de ani, formând noi culturi, printre care și cultura Poienești–Lucașeuca din zona est-carpatică. Rezultatul acestor cercetări complexe a fost teza sa de doctorat și volumul *Die Poienești-Lukaševska kultur. Ein Beitrag zur Kulturgeschichte im Raum östlich der Karpaten in den letzten Jahrhunderten vor Christi Geburt*, apărut la Bonn

în anul 1993 și distins de Academia Română cu premiul „Vasile Pârvan”. Lucrarea a fost precedată de numeroase studii și articole speciale, care au analizat diferite aspecte, cum ar fi cățeii de vatră, fibulele, paftalele și altele, precum și cronologia lor, coroborată cu alte descoperiri geto-dacice și grecești, studii publicate în revistele din țară și din străinătate.

În paralel a făcut cercetări în obiective dacice din perioada preromană, în acest caz în afara Moldovei, printre care și importanta așezare de la Cârломănești–Buzău, care a oferit argumente să realizeze pe bază de fibule, monede, amfore și ceramică autohtonă, cronologia relativă a unor așezări cu specific și orizonturi diferite. S-a referit inevitabil și la așezările geto-dacice din Moldova în special de la Barboși și dava-ele de pe Siret, de la Poiana, Răcătău și Brad, în care s-au descoperit unele din cele mai importante și variate materiale necesare în realizarea acestui studiu. Cunoscând deja multe din descoperirile de la Cârломănești, printre care și celebrele statuete zoomorfe (*SCIVA*, 28, 1977) sau rapoartele anuale de șantier, așteptăm cu interes monografia așezării dacice de pe cetățuie, prin care autorul va demonstra desigur, cu noi și temeinice argumente, importanța deosebită a acestui obiectiv, precum și a civilizației geto-dacice în general, în perioada sa de maximă dezvoltare la poalele sudice ale Carpaților. Desigur că alături de alte mari așezări geto-dacice din nordul Dunării, printre care Grădiștea, Căscioarele, Piscul Crăsani, Popești și altele, dava de la Cârломănești a reprezentat mult timp un centru puternic, un obstacol în calea extinderii puterii romane, în această parte a Europei. O preocupare constantă a fost legată de unitatea și răspândirea geto-dacilor în perioada preromană, atât privind partea de nord-est a Daciei în special, cât și alte părți ale țării (vezi Coțofenii din Dos), precum și relațiile geto-dacilor cu Imperiul Roman înainte de cucerirea romană

Mircea Babeș a cercetat, de asemenea, problema dacilor liberi și primele migrații în spațiul extracarpatic în epoca romană (sarmații, goții). Prin săpăturile de la Reșca–Romula și cele din necropola daco-romană de la Enisala–Tulcea și altele a adus contribuții importante la cunoașterea ritului și ritualului funerar dacic și roman.

Rezultatele cercetărilor sale au fost introduse în *Tratatul de Istoria Românilor*, vol. I și în cursurile sale universitare, au fost valorificate în numeroase studii publicate în țară și străinătate, precum și în interesante comunicări prezentate la numeroase congrese, colocvii, simpozioane și conferințe internaționale desfășurate în mai toate țările din Europa.

În calitate de director al Seminarului „Vasile Pârvan” și de profesor titular de arheologie la Facultatea de Istorie, în cadrul Universității din București, a inițiat și conduce proiecte ca cele referitoare la formare și cercetare în arheologie, muzeologie și protecția patrimoniului arheologic; *Arheologi fără frontiere*; Dimensiunile europene ale arheologiei în România, teme la care lucrează cu colective de arheologi și studenți. Participă, în calitate de director sau colaborator, la granturi ale Institutului de Arheologie din București, Facultatea de Istorie din București, Muzeul Național, Muzeul Județean Buzău și altele la teme privind civilizația geto-dacică, în plan fiind realizarea monografiilor Cârломănești–Cetățuia, Poienești–Măgura și Zimnicea–Cetate, o nouă istorie a arheologiei, studii de arheometalurgie etc. Tot alături de studenți a inițiat arheologia practică, aplicând noi metode de investigație pe teren, organizare de șantier, legislație și teorie, în speranța că muzeele și institutele de specialitate vor putea avea pe viitor cadre bine pregătite în toate domeniile.

Desigur, Mircea Babeș are încă multe alte realizări care i-au adus recunoașteri deosebite, printre care și premiul *Perpessicius*, acordat de Muzeul Literaturii Române și de revista *Manuscriptum* pentru cea mai bună ediție critică a anului 1976: Al. Odobescu, *Tezaurul de la Pietroasa*. A editat, totodată, adăugând o Prefață și Note un important volum a lui M. Oppermann, *Tracii între arcul carpatic și Marea Egee*; a colaborat la *Enciclopedia arheologiei și istoriei vechi a României*, ed. C. Preda, și altele. Ca o recunoaștere a calităților sale științifice, a fost cooptat în diverse comisii și comitete de redacție, este membru corespondent al Institutului Arheologic German, în Consiliul Permanent și Comitetul Executiv al Uniunii Internaționale de Științe Preistorice și Protoistorice.

Bogata sa activitate științifică desfășurată cu deosebită pasiune și competență timp de câteva decenii îl recomandă astăzi ca pe unul dintre cei mai remarcabili arheologi români din domeniul preistoriei europene.

Colegii din Institutul de Arheologie din Iași își exprimă deplina satisfacție de a fi de acum înainte alături de noi ca membru al acestei instituții, urându-ți ție și familiei multă sănătate, putere de muncă și noi împliniri ca profesor și ca cercetător la Institutul de Arheologie din București.

LISTA LUCRĂRILOR ȘTIINȚIFICE

I. CĂRȚI

1. *Das Gräberfeld von Les Jogasses*, Bonn, 1974, Rudolf Habelt Verlag (Seria Saarbrücker Beiträge zur Altertumskunde, 13), 74 p., 31 pl.
2. *Die Poienești-Lukaševka-Kultur. Ein Beitrag zur Kulturgeschichte im Raum östlich der Karpaten in den letzten Jahrhunderten vor Christi Geburt*, Bonn, 1993, Rudolf Habelt Verlag (Seria Saarbrücker Beiträge zur Altertumskunde, 30), 248 p., 46 fig., 56 pl.
3. *Enciclopedia arheologiei și istoriei vechi a României*, ed. C. Preda, 1 (A-C), Ed. Enciclopedică, București, 1994 (35 voci); 2 (D-L), 1996 (30 voci); 3 (M-Q), 2000 (20 voci).
4. *Istoria românilor, I (Moștenirea timpurilor îndepărtate)*, Ed. Academiei, București, 2001 (p. 501–531, 725–727, 745–762, 797–802).

II. EDITĂRI

5. Al. Odobescu, *Opere*, IV, *Tezaurul de la Pietroasa*, editat, cu *Introducere, Comentarii și Note* de Mircea Babeș, Ed. Academiei, București, 1976.
6. M. Oppermann, *Tracii între arcul carpatic și Marea Egee*, editat, cu *Prefață și Note* de Mircea Babeș, Ed. Militară, București, 1988.
7. *Civilisation grecque et cultures antiques périphériques. Hommage à Petre Alexandrescu à son 70e anniversaire*, editat de Alexandru Avram și Mircea Babeș, Ed. Enciclopedică, București, 2000.

III. STUDII ȘI ARTICOLE

8. *Cercetări arheologice și săpături de salvare la Fintinele*, în *SCIV*, 19, 1968, 2, p. 283–291 (în colaborare).
9. *Noi date privind arheologia și istoria bastarnilor (O fibulă „pomeraniană” descoperită în România)*, în *SCIV*, 20, 1969, 2, p. 195–217.
10. *Der früheste latènezeitliche germanische Fund aus der Moldau*, în *Dacia*, N. S., 13, 1969, p. 283–290 (în colaborare).
11. *Zu den Bestattungsarten im nördlichen Flachgräberfeld von Romula*, în *Dacia*, N. S., 14, 1970, p. 167–206.
12. *Récents découvertes de dépôts de lingots en fer protohistoriques faites en Roumanie*, în *ArchRozh*, 22, 1970, 5, p. 608.
13. *Dacii și bastarnii*, în *MemAntiq*, 2, 1970 (1972), p. 215–236.
14. *Germanische latènezeitliche "Feuerböcke" aus der Moldau*, în 51–52. *BerRGK*, 1970–1971, p. 176–196 (în colaborare).
15. *Necropola daco-romană de la Enisala*, în *SCIV*, 22, 1971, 1, p. 19–45.
16. *Les fouilles archéologiques en Roumanie*, în *Dacia*, N. S., 15, 1971, p. 359–393.
17. *Germanische latènezeitliche Einwanderungen im Raume östlich der Karpaten (Zum heutigen Stand der Forschung über die Poienești-Lukaševka-Kulturgruppe)*, în *Actes du VIIIe Congrès International des Sciences Préhistoriques et Protohistoriques, Beograd, 9–15 Septembre 1971*, 3, Beograd, 1973, p. 207–213.
18. *Populații dispărute: Bastarnii*, în *MagIst*, V, 1971, 9 (54), p. 84–89.
19. *Puncte de vedere relative la o istorie a Daciei preromane*, în *SCIVA*, 25, 1974, 2, p. 217–244.
20. *Problèmes de la chronologie de la culture géto-dace à la lumière des fouilles de Cîrlomănești*, în *Dacia*, N. S., 19, 1975, p. 125–139.
21. *Geto-dacii din Valea Buzăului*, în *MagIst*, IX, 1975, 6 (99), p. 30–32.
22. *Aux origines du peuple roumain: les Gètes et les Daces*, în *Archeologia. Trésors des âges*, 91, Paris-Dijon, 1976, p. 20–27.
23. *Statuetele geto-dace de la Cîrlomănești (jud. Buzău)*, în *SCIVA*, 28, 1977, 3, p. 319–352.
24. *Peuce – Peucini*, în *Peuce*, 6, 1977, p. 79–85.
25. *Moldova centrală și de nord în secolele II-I î.e.n. (cultura Poienești-Lukaševka)*, rezumatul tezei de doctorat, București, 1978, 24 p.
26. *Relațiile dintre geto-daci și bastarni în lumina săpăturilor arheologice de la Borosești*, în *Documente noi descoperite și informații arheologice*, ASSP, București, 1978, p. 25–28.
27. *Le stade actuel des recherches sur la culture géto-dace à son époque de développement maximum (IIe siècle av.n.e. – Ier siècle de n.e.)*, în *Dacia*, N. S., 23, 1979, p. 5–19.
28. *Unitatea și răspândirea geto-dacilor în lumina descoperirilor arheologice (secolele al II-lea î.e.n. – I e.n.)*, în *SCIVA*, 30, 1979, 3, p. 327–345.
29. *Raport asupra săpăturilor de la Cîrlomănești, jud. Buzău*, în *MCA*, Oradea, 1979, p. 147–148 (în colaborare).
30. *L'unité et la diffusion des tribus géto-daces à la lumière des données archéologiques (IIe siècle av.n.e. – Ier siècle de n.e.)*, în *Actes du IIe Congrès International de Thracologie*, II, Bucharest, 1980, p. 7–23.
31. *Unelte geto-dace pentru modelarea ceramicii*, în *SCIVA*, 31, 1980, 1, p. 23–31.
32. *Raport preliminar privind reluarea săpăturilor de la Poienești – 1979*, în *ActaMM*, 2, 1980, p. 35–44 (în colaborare).
33. *The Bastarnae*, în S. Marinescu-Bîlcu, *Tîrpești. From Prehistory to History in Eastern Romania*, BAR Int. Series, 107, Oxford, 1981, p. 109–113.
34. *Marile etape ale dezvoltării arheologiei în România*, în *SCIVA*, 32, 1981, 3, p. 319–330.

35. *Cercetările arheologice de la Cîrlomănești*, în *Mousaios*, 3, 1981, p. 25–27 (în colaborare).
36. *Zum Siedlungswesen der Geto-Daker in der Zeit vor der römischen Eroberung*, în *Palast und Hütte. Beiträge zum Bauen und Wohnen im Altertum*, Mainz, 1982, p. 461–472.
37. *Vasile Pârvan și arheologia geto-dacă*, în *SCIVA*, 33, 1982, 4, p. 359–364.
38. *Paftalele Latène târzie din sud-estul Europei*, în *SCIVA*, 34, 1983, 3, p. 196–221.
39. *Săpăturile de la Poienești (jud. Vaslui) și contribuția lor la pre- și protoistoria Daciei răsăritene*, în *Documente recent descoperite și informații arheologice*, ASSP, București, 1983, p. 3–16.
40. *Figuri de seamă în cercetarea antichităților Buzăului: M. Ghica, Al. Odobescu, I. Nestor*, în *Spiritualitate și istorie la întorsura Carpaților*, 2, Buzău, 1983, p. 363–369.
41. *Civilizația geto-dacă și legăturile ei cu marile civilizații ale lumii antice*, în *Omagiu secretarului general al Partidului Comunist Român, președintele României socialiste, Nicolae Ceaușescu, strălucit prețuitor și cititor de istorie*, Universitatea din București, București, 1983, p. 33–39.
42. *Date arheologice și istorice privind partea de nord-est a Daciei în ultimele secole înaintea erei noastre*, în *SCIVA*, 36, 1985, 3, p. 183–214.
43. *Preocupări de preistorie în activitatea de arheolog a lui Alexandru Odobescu*, în *Memoriile Secției de Științe Istorice (Academia R.S.R.)*, S. IV, t. IX, 1984 (1987), p. 136–143.
44. *Relations of the Geto-Dacian World with the Neighbouring Peoples*, în *Revue Internationale d'Histoire Militaire*, 66, 1987, p. 19–27.
45. *Die Frühgermanen im östlichen Dakien in den letzten Jahrhunderten v.u.Z. Archäologische und historische Belege*, în *Frühe Völker in Mitteleuropa*, Berlin, 1988, p. 129–156.
46. *Descoperirile funerare și semnificația lor în contextul culturii geto-dace clasice*, în *SCIVA*, 39, 1988, 1, p. 3–32.
47. *Daci sau Romani? Etnogeneza românească între știință și plâsmuire*, în *Alternative 90*, I, 1990, 7, p. 20–21.
48. *Relațiile geto-dacilor cu Imperiul Roman înainte de cucerirea traiană*, în *Cugetul. Revistă de istorie și științe umaniste*, Chișinău, 4, 1991, p. 3–10.
49. *Odobescu, arheologul*, în *SCIVA*, 43, 1992, 2, p. 119–126.
50. *Dacia răsăriteană în epoca preromană*, în *Expoziția Civilizația geto-dacilor din bazinul Siretului. Catalog, Buzău-Roman-Chișinău-Galați-Brăila-Bacău-Tecuci-Focșani*, 1992, p. 3–9.
51. *O unealtă toreutică din sec. IV–III a. Chr. de la Oprișor (jud. Mehedinți)*, în *SCIVA*, 44, 1993, 2, p. 125–134.
52. *Ein Jahrtausend Geschichte und Zivilisation: Die Geto-Daker*, în *Goldhelm, Schwert und Silberschätze. Reichtümer aus 6000 Jahren rumänischer Vergangenheit*, Frankfurt a. Main, 1994, p. 35–51.
53. *Siebenbürgen in der Römerzeit. Zur Frage der Kontinuität und der Romanisierung der Geto-Daker*, în *Siebenbürgen zur Zeit der Römer und der Völkerwanderung*, hrsg. von W. Schuller (Siebenbürgisches Archiv 29), Köln-Weimar-Wien, 1994, p. 117–144.
54. *Die Beziehungen der Geto-Daker zu dem Römischen Reich vor Trajans Eroberung*, în *ArhMold*, 17, 1994, p. 49–56.
55. *160 ani de arheologie românească*, în *MagIst*, XXIX, 1995, 4 (337), p. 54–56.
56. *Poienești-Măgura. Campania 1994*, în *Cronica cercetărilor arheologice din România (Comisia Națională de Arheologie)*, București, 1995 p. 70–71 (în colaborare).
57. *Poienești-Măgura. Campania 1995*, în *Cronica cercetărilor arheologice din România (Comisia Națională de Arheologie)*, București, 1996, p. 90–91 (în colaborare).
58. *Situri arheologice în perioada 1983–1992*, Brăila, 1996, p. 90–92.
59. *Devictis Dacis. Consecințele cuceririi traiane în lumina arheologiei (I)*, în *Academica*, VI, 1996, 4 (64), p. 21–22.
60. *Devictis Dacis. Consecințele cuceririi traiane în lumina arheologiei (II)*, în *Academica*, VI, 1996, 5 (65), p. 13–14.
61. *Despre fortificațiile „Cetății Jidovilor” de la Coșofenii din Dos*, în *SCIVA*, 48, 1997, 3, p. 199–236.
62. *Poienești-Măgura. Campania 1997*, în *Cronica cercetărilor arheologice din România (Comisia Națională de Arheologie)*, București, 1998, p. 59 (în colaborare).
63. *Archäologie und archäologische Denkmalpflege in Rumänien*, în *Archäologisches Nachrichtenblatt*, 3, 1998, 2, p. 129–132.
64. *Rumunia: archeologia i archeologiczna ochrona zabytków*, în *Ochrona dziedzictwa archeologicznego w Evropie*, ed. Zb. Kobylinski, Warszawa, 1998 (1999), p. 313–316.
65. *Ein Tamga-Zeichen aus der dakischen Siedlung von Ocița*, în *Transsilvanica. Archäologische Untersuchungen zur älteren Geschichte des südöstlichen Mitteleuropa. Gedenkschrift für Kurt Horedt*, Internationale Archäologie. *Studia honoraria* 7, Rahden/Westf., 1999, p. 223–239.
66. *Stațiunea geto-dacă de la Cetățeni. Descoperiri și informații recuperate*, în *SCIVA*, 50, 1999, 1–2, p. 11–31.
67. *Poienești-Măgura. Campania 1999*, în *Cronica cercetărilor arheologice din România (Comisia Națională de Arheologie)*, București, 2000, p. 77–78 (în colaborare).
68. *„Devictis Dacis”. La conquête trajane vue par l'archéologie*, în *Civilisation grecque et cultures antiques périphériques. Hommage à Petre Alexandrescu à son 70e anniversaire*, Bucharest, 2000, p. 323–338.
69. *Zimnicea-Cetate. Campania 2000*, în *Cronica cercetărilor arheologice din România (Comisia Națională de Arheologie)*, București, 2001, p. 276–277 (în colaborare).

70. *Pratiques funéraires birituelles prolongées chez les Getes du Bas-Danube (V^e-IIIe s.av. J.-C.)*, în *XIVe Congrès de l'Union Internationale des Sciences Préhistoriques et Protohistoriques, Liège, 2-8 Septembre 2001, Pré-Actes*, Liège, 2001, p.295-296.
71. *Necropola medievală de la Poieniști, mormântul 729*, în *Simpozion de numismatică. Comunicări, studii și note*, București, 2002, p. 157-161 (în colaborare).
72. *Cârlomănești – Cetățuia. Campania 2001*, în *Cronica cercetărilor arheologice din România (Comisia Națională de Arheologie)*, București, 2002, p. 98-99 (în colaborare).
73. *Zimnicea-Cetate. Campania 2001*, în *Cronica cercetărilor arheologice din România (Comisia Națională de Arheologie)*, București, 2002, p. 344-345 (în colaborare).
74. *Archäologie und Gesellschaft am Anfang des 21. Jahrhunderts*, în *Mitteilungen des Humboldt-Clubs Rumänien*, 6, Bukarest, 2002, p. 7-12 (=Arheologija i obštstvo v načalato na XXI vek, în *Arheologija-Sofia*, XLIV, 2003,1, p. 8-12).
75. *Cârlomănești – Cetățuia. Campania 2002*, în *Cronica cercetărilor arheologice din România (Comisia Națională de Arheologie)*, București, 2003, p. 81-82 și pl. 34 (în colaborare).
76. *Zimnicea-Cetate. Campania 2002*, în *Cronica cercetărilor arheologice din România (Comisia Națională de Arheologie)*, București, 2003, p. 347-348 (în colaborare).
77. *Poieniști-Lukaševka-Kultur*, în *Reallexikon der Germanischen Altertumskunde*, 23, Berlin – New York, 2003, p. 230-239.
78. *Rumänien und Republik Moldau, 2. Latènezeit und Römische Kaiserzeit*, în *Reallexikon der Germanischen Altertumskunde*, 25, Berlin-New York, 2003, p. 469-479.
79. *Vilka var geto-dakerna ?*, în *Guldskatter – Rumänien under 7000 år*, Stockholm, 2004, p. 26-33.
80. *Rumänsk arkeologi under 170 år*, în *Guldskatter – Rumänien under 7000 år*, Stockholm, 2004, p. 82-85.
81. *Cârlomănești – Cetățuia. Campania 2003*, în *Cronica cercetărilor arheologice din România (Comisia Națională de Arheologie)*, București, 2004, p. 76-77 și pl. 17 (în colaborare).
82. *Zimnicea-Cetate. Campania 2003*, în *Cronica cercetărilor arheologice din România (Comisia Națională de Arheologie)*, București, 2004, p. 379-381 (în colaborare).
83. *Hundertjähriges Jubiläum eines Humboldtianers: Ion Nestor (1905-2005)*, în *Mitteilungen des Humboldt-Clubs Rumänien*, 8-9, 2004-2005, p. 11-16.
84. *Cârlomănești – Cetățuia. Campania 2004*, în *Cronica cercetărilor arheologice din România (Comisia Națională de Arheologie)*, București, 2005, p. 107-109 (în colaborare).
85. *Zimnicea-Cetate. Campania 2004*, în *Cronica cercetărilor arheologice din România (Comisia Națională de Arheologie)*, București, 2005, p. 416-418 (în colaborare).
86. *The brooch from Horodnica: Dacian, Celtic or Germanic ?*, în: *Celts on the margin. Studies in European Cultural Interaction 7th Century BC – 1st Century AD. Dedicated to Zenon Woźniak*, Kraków, 2005, p. 121-129.
87. *O nouă „fibulă pomeraniană” în România*, în *ArhMold*, 28, 2005, p. 139-148 (în colaborare).
88. *Von Odobescu bis Nestor. Der Werdegang des archäologischen Studiums in Rumänien bis zur kommunistischen Machtergreifung*, în J. Callmer, M. Meyer, R. Struwe și C. Theune (ed.), *Die Anfänge der ur- und frühgeschichtlichen Archäologie als akademisches Fach (1890-1930) im europäischen Vergleich. Internationale Tagung an der Humboldt-Universität zu Berlin vom 13.-16. März 2003*, Verlag Marie Leidorf GmbH.Rahden/Westf., 2006, p. 237-248.
89. *Die rumänische Archäologie und die Versuchung des Nationalismus vor und nach der Wende*, în *Auf der Suche nach Identitäten*, Leipzig (sub tipar).

IV. RECENZII și NOTE BIBLIOGRAFICE

90. T. Sulimirski, *Sarmatians in the Polish Past*, în *Dacia*, N. S. 10, 1966, p. 415-418.
91. T. Sulimirski, *Southern Neighbours of the Baltic Tribes*, în *RÉSEE*, 6, 1968, 4, p. 699-703.
92. E. A. Rikman, I. A. Rafalovici, *K voprosu o sootnošenii Černjahovskoj i ranneslavjanskoj kul'tur Dneprovsko-Dunajskom meždurečje*, în *KS*, 105, 1965, în *SCIV*, 19, 1968, 2, p. 375-378.
93. M. Garašanin, *Razmatranja o nekropolama tipa Mala Kopašnica-Sase*, în *RÉSEE*, 8, 1970, 4, p. 727-730.
94. R. Hachmann, *Die Germanen*, Geneva, 1971, în *SCIV*, 24, 1973, 1, p. 166-169.
95. G. Gerlach și R. Hachmann, *Verzeichnis vor- und frühgeschichtlicher Bibliographien, Berlin, 1971*, în *SCIV*, 24, 1973, 2, p. 355.
96. G. Mildenerger, *Sozial- und Kulturgeschichte der Germanen*, Stuttgart, 1972, în *SCIV*, 24, 1973, 2, p. 355-356.
97. T. S. Konduktorova, *Antropologija drevnego naselenij Ukrainy*, Moskva, 1972, în *SCIV*, 24, 1973, 2, p. 356.
98. I. Ioniță, *Das Gräberfeld von Independența (Walachei)*, Bonn, 1971, în *SCIV*, 24, 1973, 4, p. 684-689.
99. *Typentafeln zur Ur- und Frühgeschichte*, Weimar, 1972, în *SCIVA*, 25, 1974, 1, p. 159.
100. V. Dumitrescu, *L'arte preistorica in Romania fino all'inizio dell'età del ferro*, Florența, 1972, în *SCIVA*, 25, 1974, 2, p. 325-326.
101. I. S. Vinokur, *Istorija ta kul'tura černjahivs'kih plemen Dnistro-Dniprovs'kogo mežriečja II-V st. n. e.*, Kiev, 1972, în *SCIVA*, 25, 1974, 2, p. 327-328.

102. P. Mackendrik, *The Dacians Stones Speak*, Chapel Hill, 1975, în *SCIVA*, 29, 1978, 1, p. 147–149.
103. D. Berciu, *Dacoromania*, Geneva, 1976, în *SCIVA*, 29, 1978, 4, p. 594–595.
104. M. Turcu, *Geto-dacii din Câmpia Munteniei*, București, 1979, în *SCIVA*, 30, 1979, 4, p. 643–647.
105. Gh. Coman, *Statornicie, continuitate. Repertoriul arheologic al județului Vaslui*, București, 1980, în *SCIVA*, 32, 1981, 4, p. 615–617.
106. D. Protase, *Autohtonii în Dacia, I. Dacia romană*, în *Cărți noi în științele sociale. Referate și recenzii*, 1, 1981, p. 26–31.
107. D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, în *SCIVA*, 33, 1982, 2, p. 250–257.
108. M. Oppermann, *Thraker zwischen Karpatenbogen und Ägäis*, în *Cărți noi în științele sociale. Referate și recenzii*, 1, 1985, p. 60–75.
109. I.T. Niculiță, *Severnye frakijcy v VI-I vv. do n.e.*, Chișinău, 1987, în *SCIVA*, 40, 1989, 2, p. 203–210.
110. M. B. Șciukin, *Na rubeže er. Opyt istoriko-arheologičeskoj rekonstrukcii političeskih sobytij III v. do n. e. – I v. n. e. v Vostočnoj i Central'noj Evrope*, Sankt-Petersburg, 1994, în *SCIVA*, 47, 1996, 1, p. 111–112.
111. *Slavjane i ih sosedi v konce I tysjačelija n. e.*, Moscova, 1993, în *SCIVA*, 47, 1996, 1, p. 112.
112. L. Ruseva-Slokoska, *Roman Jewellery. A Collection of the national Archaeological Museum – Sofia*, Sofia, 1991, în *SCIVA*, 47, 1996, 1, p. 114.
113. *Siebenbürgen zur Zeit der Römer und der Völkerwanderung*, Köln – Weimar – Viena, 1994, în *SCIVA*, 47, 1996, 1, p. 115.
114. M. B. Șciukin, *Mašina vremeni i lopata*, Chișinău, 1991, în *SCIVA*, 47, 1996, 1, p. 117.
115. S. Dumitrașcu, *Arheologia românească la sfârșit și început de mileniu*, Oradea, 1995, în *SCIVA*, 47, 1996, 1, p. 117.
116. V. Ursachi, *Zargidava. Cetatea dacică de la Brad*, București, 1995, în *SCIVA*, 47, 1996, 2, p. 232–233.
117. V. Kotigoroško, *Ținuturile Tisei superioare în veacurile III î. e. n. – IV e. n. (Perioadele La Tène și romană)*, București, 1995, în *SCIVA*, 1996, 2, p. 233–234.
118. *Colecția „Culturi vechi în Moldova”*, Chișinău, 1994–1995, în *SCIVA*, 47, 1996, 2, p. 234–235.
119. R. Wołagiewicz, *Lubowidz. Ein birituelles Gräberfeld der Wielbark-Kultur aus der Zeit vom Ende des 1. Jhs. bis Anfang des 3. Jhs.*, Cracovia, 1995, în *SCIVA*, 47, 1996, 3, p. 339.
120. J. Jaskanis, *Cecele. Ein Gräberfeld der Wielbark-Kultur in Ostpolen*, Cracovia, 1996, în *SCIVA*, 47, 1996, 3, p. 339–340.
121. *I Daci*, Milano, 1997, în *SCIVA*, 48, 1997, 2, p. 177–186.
122. *Χρόνος. Beiträge zur prähistorischen Archäologie zwischen Nord- und Südosteuropa. Festschrift für Bernhard Hänsel*, Eschelkamp, 1997, în *SCIVA*, 48, 1997, 4, p. 405.
123. T. Arnăuț și R. Ursu Naniu, *Vestigii getice din cea de-a doua epocă a fierului în interfluviul pruto-nistrean, Iași*, 1996, în *SCIVA*, 48, 1997, 4, p. 406.
124. *Kontakte längs der Bernsteinstraße (zwischen Caput Adriae und den Ostseegebieten) in der Zeit um Christi Geburt*, Cracovia, 1996, în *SCIVA*, 48, 1997, 4, p. 406–407.
125. *Corpus der römischen Funde im europäischen Barbaricum. Deutschland, 3, Bundesland Mecklenburg-Vorpommern*, Bonn, 1998, în *SCIVA*, 48, 1997, 4, p. 407–408.
126. G. Lăzărescu, *Școala română din Roma*, în *SCIVA*, 48, 1997, 4, p. 412.
127. T. Bader (sub red.), *Die Welt der Kelten. Dia-Vortragsreihe in Hochdorf/Enz 1991–1997. 30 Vorträge – Zusammenfassung, Schriftenreihe des Keltenmuseums Hochdorf/Enz 2*, Eberdingen, 1997, în *SCIVA*, 50, 1999, 1–2, p. 105–106.

V. VARIA (editoriale, cronici, personalia)

128. *Ion Nestor*, în *SCIVA*, 26, 1975, 1, p. 3–8.
129. *Ion Nestor (Bibliographie)*, în *Dacia*, N. S., 19, 1975, p. 7–8.
130. *Ion Nestor*, în *Archeologia. Trésors des âges*, 91, 1976, Paris-Dijon, p. 9.
131. *Colocviul româno-britanic „Dacii și rolul lor în istoria Europei în vremea lui Burebista*, în *Revista de istorie*, 33, 1980, 9, p. 1801–1802 (= în *SCIVA*, 31, 1980, 4, p. 645–647).
132. *Simpozionul arheologic al Fundației Alexander von Humboldt*, în *SCIVA*, 31, 1980, 4, p. 644–645.
133. *Colocviul româno-slovac, cu tema: „Civilizația traco-geto-dacă și răspândirea ei în bazinul Dunării Mijlocii”*, în *SCIVA*, 33, 1982, 2, p. 246–247.
134. *Colocviul româno-german cu tema: „Relații între Imperiul roman și celelalte popoare în sec. I–IV e. n.”*, în *SCIVA*, 39, 1988, 4, p. 411–412.
135. *Al XII-lea Congres al Uniunii Internaționale de Științe Pre- și Protoistorice*, în *SCIVA*, 43, 1992, 2, p. 225–226.
136. *Rolf Hachmann – membru de onoare al Academiei Române*, în *SCIVA*, 45, 1994, 1, p. 85–86.
137. *Emil Moscalu*, în *SCIVA*, 46, 1995, 1, p. 67–69.
138. *Radu R. Heitel*, în *SCIVA*, 46, 1995, 3–4, p. 295–297.
139. *Introducere*, în *SCIVA*, 46, 1995, 3–4, p. 299–302.
140. *În loc de cronică: Al VII-lea Congres internațional de tracologie*, în *SCIVA*, 47, 1996, 2, p. 227–229.
141. *Sebastian Morintz*, în *SCIVA*, 48, 1997, 1, p. 3–9.

142. *SCIVA – cinci decenii în slujba arheologiei românești*, în *SCIVA*, 50, 1999, 1–2, p. 5–9.
143. *Preotul Gheorghe I. Petre-Govora la 90 de ani*, în *SCIVA*, 51, 2000, 1–2, p. 123–126 (în colaborare).
144. *Din activitatea Seminarului de Arheologie "Vasile Pârvan" al Universității din București*, în *SCIVA*, 52–53, 2001–2002, p. 301–306.
145. *Prof. dr. Bernhard Hänsel – Doctor honoris causa al Universității din București*, în *SCIVA*, 52–53, 2001–2002, p. 307–309.
146. *170 de ani de arheologie românească*, în *SCIVA*, 54–56, 2003–2005, p. 9–20.

VI. REFERIRI DESPRE:

I. *Das Gräberfeld von Les Jogasses:*

S. Dušek, în *SlovArch*, 24, 1976, p. 468–470.

II. Al. Odobescu, *Opere*, IV, *Tezaurul de la Pietroasa:*

1. D. M. Pippidi, *Cartea unei enigme*, în *Luceafărul*, 19, 1976, 50 (763), p. 1–2.

2. Al. Dima, *Reeditarea „Tezaurului de la Pietroasa”*, în *Săptămâna culturală a capitalei*, 307, 1976.

3. *Premiul Perpessicius al revistei Manuscriptum pentru cea mai bună ediție critică a anului 1976*, în *Manuscriptum*, 8, 1977, 4, p. 192.

4. A. Stoia, în *SCIVA*, 18, 1977, 4, p. 612–616.

5. Gh. Ceașescu, în *Revista de istorie și teorie literară*, 26, 1977, 1, p. 147–149.

6. N. Ursulescu, în *AIIAI*, 14, 1977, p. 591–592.

7. F. Baratte, în *Revue Archéologique*, 2, 1978, p. 373.

8. D. M. Pippidi, în *Revista Comisiei Naționale Române pentru UNESCO*, 20, 1978, 3, p. 82–83.

III. *Die Poienești-Lukaševka-Kultur. Ein Beitrag zur Kulturgeschichte im Raum östlich der Karpaten in den letzten Jahrhunderten vor Christi Geburt:*

1. S. Teodor, în *ArhMold*, 18, 1995, p. 341–343.

2. R. Harhoiu, în *SCIVA*, 47, 1996, 1, p. 108–110.

3. A. Reinecke, în *Eurasia Antiqua*, 2, 1996, p. 504–508.

VI. REFERIRI DESPRE MIRCEA BABEȘ

1. *Enciclopedia istoriografiei românești* (ed. Șt. Ștefănescu), Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1978, p. 43.

2. *Romanian Fellows of the Alexander von Humboldt Foundation*, Ed. Enciclopedică, București, 1994, p. 24–26.

3. *Enzyklopädisches Handbuch zur Ur- und Frühgeschichte Europas*, Bd. 3, *Addenda*, Praga, 1998, p. 20.

4. T. Arnăuț, *Profesorul Mircea Babeș la cei 60 de ani*, în *Tyragetia*, 11, 2002, p. 389–391.